

בשר וכבד שנשפך עליהם מים בזמן צלייתם

זו. בשר שנצלה ובתוך שיעור צלייתו נשפך עליו מים, כגון שירד גשם, כתב בדרכ"ת

אורח חיים 1234567

סימן ל"ט

אורח חיים 1234567

אם מותר לאכול מאכל שנפל ליתוכו קילופי עור

הרמב"ם ליכא איסור דאורייתא דלא גרע מעצמות וליפורני נצילה שכתב הרמב"ם בפ"ד ממאכל"א הי"ח דהאכלו פטור משום שאינם ראויים לאכילה (ועי' פ"ק אליעזר ח"ד עמ' 10, נדי השלחן סי' ז"ט ס"ק א'), ועוד דהיוצא מהאדס מותר מדאורייתא (עי' אבני נזר אזה"ע סי' של"ב).

נחלקו הפוסקים אם בשר אדם מותר באכילה, ברמב"ם פ"ב ממאכל"א ה"ג כתב שבשר אדם אסור מהתורה בעשה, ובראב"ד שם פליג, וכן הרמב"ן בויקרא פר' י"א פס' ג' כתב שאין בבשר אדם חי איסור, ובשו"ת הרשב"א ח"א סי' שס"ד כתב שאין איסורו מדאורייתא אך מסתברא דאיכא איסור דרבנן וכמו שחלב אדם אסור כשלא פירש, וברא"ש כתובות פ"ה סי' י"ט כתב שבשר מהלכי שנים לחתוך ממנו ולאוכלו אסור דאיתי לאחלופי בבשר בהמה טמאה אבל אם פירש מותר. וברמ"א יו"ד סי' ע"ט סעי' א' פסק כהרמב"ם שאיסורו מדאורייתא, ובט"ז שם ס"ק ג' הביא גם את דעת הרא"ש, ובפר"ח ס"ק ו' כתב שאף איסור דרבנן ליכא, ובערוך השלחן הביא את מחלוקת הראשונים אם איסורו מדאורייתא או מדרבנן ודחה את דעת הפר"ח שאף איסור דרבנן ליכא. ועי' בדרכי תשובה ס"ק ט"ו ובכף החיים אות ט' שהביאו את דעות האחרונים בזה. ונזכר הממ לכו"ע ליכא איסור הנאה מדאורייתא כדלמא בע"ז כ"ט ע"ב וכדכתב הש"ך סי' ע"ט ס"ק ג'. וחלז אשה כשפירש מותר, שו"ע סי' פ"א סעי' ז'. ונדס אדם כשלא פירש אלא הוא צין שיניו, מו"נ, שו"ע סי' ס"ו סעי' י'. ומי רגלי אדם מותרים אלא דאיכא צל חשקנו, ש"ך סי' פ"א ס"ק ג'. ונשערות וליפורני אדם אף לדעת

ולענין עור האדם, כתב הרמב"ם בפ"ד ממאכל"א הכ"א שעור אדם כבשרו גם לענין איסור אכילה. ובפ"ג מטומאת מת הי"א כתב לגבי טומאת מת דעור אדם כבשרו, אך אם עבדו כל צרכו הרי הוא טהור מהתורה [אלא שמדרכנן טמא כדי שלא יתרגלו לעבד עורות האדם], וביאר רש"י בחולין קכ"ב ע"א דהטעם שכשעבדו אינו מטמא משום שביטלו מתורת בשר.

ומי שנפלו לו קשקשים מראשו או קילופי עור יבש לתוך המאכל, אם אינו ניכר הרי הוא בטל ברוב, דכיון שהוא נטל"פ בתערובת הרי בטל ברוב כמבואר בסי' ק"ג סעי' ב', ועוד דבדרכ"כ איכא ששים כנגדו. אלא שיש לעיין כאשר הוא ניכר על המאכל דאז ליכא ביטול, אי שרי לאכול את המאכל.

ואפשר דאף לדעת הרמב"ם שבבשר אדם איכא איסור דאורייתא מ"מ

ספר חסידים

ספר חסידים

בקשקשים וכה"ג שנתייבש ונתפורר ונעשה כעפר נתבטל איסורו, וכדמצינו שנחלקו הראשונים לגבי מוס"ק שהוא בושם הבא מדם חיה, דיי"א שמותר לאוכלו דאע"פ שמתחילה היה דם אזלינן בתר השתא דהוא כעפרא בעלמא, ועי' ברא"ש ברכות פ"ו סי' ל"ה ובמשנ"ב סי' רט"ז ס"ק ז' [ועי' בחזו"א נזירות סי' ט"ז ס"ק ט"ו שכתב שדבר איסור שנפסל מאכילת אדם ואינו ראוי לא נפ"ע ולא נחשבות לכו"ע מותר אף שעומד לגמור מלאכתו ויהא ראוי למתק קדירה, ומחלוקת הראשונים במוס"ק הוא משום שלא נפסל באמנע. וכה"ג כתב בחזו"ד סי' ק"ג ס"ק א' דנבילה שנקרחה ונפסדה מאכילת אדם אף שחזר ותיקנו בדברים המתכלים מותר מהמורה, ועיי"ש אמאי צעין גם היתר של אינה ראויה לגר וגם היתר של שלא כדרך הנאמרו. ועי' צ"ח אלעזר ח"ו סי' ט"ז צעין מרופות שמעורב בהם דבר איסור שנשמה ע"י תהליך כממ, ועיי"ש שכן צדדני החזו"ד הנ"ל]. וכן בדרכי תשובה סי' ע"ט ס"ק ט"ו הביא שבשר אדם שנתייבש עד שנעשה כעץ אין לאסרו באכילה [ומיירי שם לענין רפואה]. ועי' בפ"ת סי' פ"ז ס"ק כ' כ"א מחלוקת בבשר איסור שנתייבש אם מותר באכילה. וכן באחיעזר ח"ג סי' ל"ג ס"ק ה' כתב לגבי איסור נבילה דהיכי שנפסד ונעשה עפר נתבטל מתורת איסור כמבואר בתמורה ל"א ע"א, ומה שכתב הרמ"א בסי' קנ"ה ששרץ שרוף אסור לאוכלו שלא לרפואה ה"ט כדביאר ביד אברהם שם דאף שנפסד מאכילת אדם מ"מ אם אוכלו אחשביה [ועיי"ש באחיעזר דיתכן שלא סמך על טעם זה לבד. ועי' בפמ"ג במשב"ז סי' ק"ג ס"ק א' שנבילה שנפסדה מאוכל אדם דעת המנחת כהן דאסור מדרבנן, והפר"ח שם ס"ק א' ס"ל דאף איסור דרבנן ליכא כי אם בל תשקצו דמאיס ובתערובת ליכא בל תשקצו, ועי' יד אברהם על השו"ע סי' פ"ד סעי' י"ז]. ועוד דאפשר

שעור אדם שנתייבש אין דינו כבשר וכמש"כ רש"י והרמב"ם הנ"ל לגבי עור אדם שעובדו דאינו מטמא. אלא שאכתי לא ברירא כולי האי אם קשקשים וקילופי עור נתבטל מהם כל לחלוחית ונעשו כעפר, ולא דמי לאיסור שנעפש ונתקלקל.

וגם אם נימא דלא חשיב שנבטל מזה שם איסור, אפשר דחשיב אכילה שלא כדרך הנאתו כיון שנתייבש ונתפורר [ועוד שלא לועסו אלא בולעו ובבליעה נחלקו האחרונים אי חשיב שלא כדרך הנאתו, עי' פ"ת יו"ד סי' קנ"ה ס"ק ו' ובשדי חמד מערכת הבי"ת אות ק"ה], וכתב הרמב"ם בפ"ד ממאכ"א שכל האוכלין האסורין אינו חייב עליהן עד שיאכל אותן כדרך הנייה. ולרוב הפוסקים ליכא איסור דאורייתא באכילה שלא כדרך הנאתו כמש"כ בשדי חמד מערכת הכ"ף כלל כ"ב ד"ה ומצאתי. ועיי"ש בשדי חמד מד"ה ודעת ובש"ך סי' קנ"ה ס"ק י"ג וי"ד דאיכא דס"ל דבאיסורי אכילה ולא הנאה ליכא אף איסור דרבנן בהנאה שלא כדרכה. ועי' במנחת שלמה ח"א עמ' ל"ו וח"ב מהדור"ק סי' ס"א ס"ק א' אי שייך בזה היתר של מתעסק על אכילת האיסור. ובחזו"א יו"ד סי' י"ד ס"ק ו' כתב שכל שנתערב ונתבטל האיסור בפה לפני הבליעה מותר מדאורייתא אלא שאסור מדרבנן מדין אין מבטלין איסור לכתחילה, וא"כ ה"ה בניד"ד ליכא חשש דאורייתא [ועי' בדרכי תשובה סי' ק' ס"ק ב' שהביא מחלוקת אחרונים כשלעס בריה יחד עם פרי, אם יש ביטול בפה, ועי' מנחת שלמה ח"ב מהדור"ק סי' ס"א].

ולזה אמור נראה שאם נפל לו קשקש מהראש על האוכל ורואה אותו ראוי

להוציאו. אך בשעת הדחק מסתבר שאפשר להקל, דכיון שמכל הני טעמי דלעיל י"ל שגם לדעת הרמב"ם ליכא בזה איסור דאורייתא, א"כ יש לסמוך בשעת הדחק על הפר"ח דס"ל דבבשר אדם ליכא אף איסור דרבנן, וגם דעת הרא"ש שבבשר אדם שפירש ליכא איסורא. ואף לדעות דס"ל דאיכא איסור דרבנן בבשר אדם, י"א דבאיסור דרבנן דלית ביה עיקר מדאורייתא ליכא איסור של חצי שיעור כמובא בשדי חמד ח"ג מערכת החי"ת כלל ט"ז, ויש לדון בניד"ד אי חשיב איסור דרבנן שאין לו עיקר מדאורייתא, עיי"ש בשדי חמד [נוצי"ב] בב"י סי' צ"ט סעי' ו' מהו איסור דרבנן שאין עיקר מדאורייתא]. ועוד דגם לדעת הרמב"ם אפשר דליכא איסור כלל כיון שנפרך ונעשה ^{הפסוק} כאבק וכנ"ל.

[ונזנן] איש חי ש"צ פ' אמור אום ה' כתב וז"ל, צער האדם אסור לאוכלו מן הסורה, ואע"ג די"א דאיסורו מדרבנן ואם פירש מותר, העיקר כדברי האוסרים בכל גוונא. ומיהו עור האדם אינו אסור אלא מדרבנן ועי' שפ"ד סי' ע"ט ס"ק ג'. ונריך למהר שלא לקלוף או לחמוך עור האדם בשיניו פן ישאר קצת בין שיניו או בפיו וגם יש לחוש שיחמוך קצת מן הבשר גם כן, עכ"ל. ומה שכתב שיעור האדם איסורו רק מדרבנן הוא נע"ג, דנראה שסמך על מה שהובא בשפ"ד מהרש"א שצידד שיעור אדם מותר. אמנם דברי הרש"א בשו"ת ח"א סי' שס"ה קאי על צער אדם מה שאיסורו מדאורייתא אף לשיטת הרש"א, משום שילפינן מעגלה ערופה, ועל זה צידד שיעור אדם מה ליכא איסור מדאורייתא דומיא דערות קדשים. אך בצער אדם חי לשיטת הרמב"ם שאיסורו מדאורייתא ה"ה דגם עורו אסור מדאורייתא כמש"כ הרמב"ם פ"ד ממאכל"א הכ"א שיעור אדם כבשרו לכל דבר. ועי' קף החיים סי' ע"ט ס"ק י"א].

סימן מ'

כלי בשרי שנבלע בו חלב ע"י עירוי אם אפשר להכשירו ע"י עירוי

תו לא מועיל להפליט את החלב משום דאין הגעלה באוכלין, ועוד די"א דאחר שהבשר בלע טעם מהחלב נעשה נבילה אף אם נפרד לגמרי מהחלב.

אלא שהיה מקום לומר דזה אינו דומה לדברי הפמ"ג, דהפמ"ג מיירי שהבשר נבלע באיכות שונה מהחלב, ולכן לא מהני להפליט את הבשר ע"י הגעלה אלא ע"י ליבון באש. משא"כ בגוונא שהבשר נבלע ע"י בישול והחלב ע"י עירוי, אזי י"ל דעירוי חשיב אותו איכות של בליעה כמו בישול אלא שעומק הבליעה הוא רק כדי קליפה, וא"כ יועיל הגעלה ע"י עירוי. דעד כמה שעירוי מבליע את

כתב בפמ"ג או"ח סי' תס"א בא"א ס"ק א', קדירה הבלוע מבשר ע"י האש בלי משקה ואח"כ בשלו חלב והגעילו, אסור בדיעבד דעתה איסורא בלע, וכי תימא חלב נפלט ע"י הגעלה, חדא דאין הגעלה באוכלין לפלוט החלב מהבשר, ועוד די"א כה"ג נמי הבשר נעשה נבילה אף אם נפרד לגמרי החלב עכ"ל. ולפי דברי הפמ"ג נראה דה"ה קדירה בשרית בת יומא שנטף עליה חלב ע"י עירוי מכלי ראשון, לא מהני להגעילה ע"י עירוי מכלי ראשון על המקום שנבלע חלב, דשייך בזה שני הטעמים של הפמ"ג. דכיון שהעירוי לא מפליט את טעם הבשר הבלוע ע"י בישול